

Nota

Lievegem, Sifferhof

Deel 2: Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Gemotiveerd advies.....	2
2.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	2
2.2	Waardering archeologische vindplaatsen	2
2.3	Impactbepaling	3
2.4	Bepalingen van de maatregelen	4
2.4.1	Kennispotentieel verder (voor)onderzoek	4
2.4.2	Volledigheid van het (voor)onderzoek	4

1 Administratieve gegevens

Algemeen

Naam site	Lievegem, Sifferhof Nota
Ligging	Alfons Sifferstraat, Zomergem, Lievegem, Oost-Vlaanderen
Kadaster	Lievegem, Afdeling 5, Sectie D, Percelen 0394/F, 0431/S2, 0447/K, 0451/K, 0451/L, 1348/A, 1348/B, 1348/C, 1348/D, 1348/E, 1348/F, 1357/A, 1357/B
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2021-0718
Reeds uitgevoerd vooronderzoek	Bureauonderzoek (2019E79 uit AN ID11360) Landschappelijk bodemonderzoek (2021F157)
Bewaarplaats archief	BAAC Vlaanderen bvba

Actoren

Auteur	Tanja Boudry (aardkundige)
Betrokken actoren	Lina Cornelis (archeoloog) Charlotte Desmet (aardkundige)
Betrokken derden	/

Plangebied

Oppervlakte plangebied	7.384 m ²
Kartering gewestplan	0100 – Woongebieden

2 Gemotiveerd advies

2.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Tijdens het bureauonderzoek kon volgende informatie worden gevonden in verband met de datering en interpretatie van het plangebied¹.

Het plangebied behoort tot de deelgemeente Zomergem en de gemeente Lievegem. In de historische bronnen komt Zomergem al voor vanaf de 9^e eeuw. Archeologisch onderzoek wijst echter uit dat er voor deze periode al bewoning aanwezig was tijdens de brons- en ijzertijd en tijdens de Romeinse periode. De dorpskern kent haar oorsprong volgens de historische bronnen vanaf de volle middeleeuwen.

Uit de geografische kaarten blijkt dat het plangebied gelegen is op de top van een laat tertiaire/vroeg pleistocene opduiking. Dit is een gunstige locatie voor menselijke bewoning vanaf de steentijden. Echter, dit type van landschap is zeer erosiegevoelig, hierdoor is de kans dat de oudste archeologische sporen, met name uit de steentijd reeds weggeërodeerd zijn. Het type bodem ter hoogte van het plangebied bestaat voornamelijk uit bebouwde gronden. Verder komen voornamelijk zandgronden voor in de ruimere omgeving van het plangebied. Een humus B horizont is weinig voorkomend in de omgeving. Er komen wel bodems voor met een gedeeltelijk intact bodemprofiel zoals bleek uit de controleboringen.

Er zijn weinig archeologische onderzoeken gebeurd in de regio. Enkele opgravingen en vooronderzoeken wijzen op Romeinse aanwezigheid. Sporen uit de metaaltijden zijn eveneens aangetroffen. Deze onderzoeken werden vrijwel allemaal uitgevoerd op de flanken van de heuveltop of in de vallei. Onderzoek bovenop de top zelf heeft nog niet veel informatie opgeleverd, maar uit de historische bronnen kunnen we wel besluiten dat de middeleeuwse ontwikkeling van Zomergem plaatsvond op deze top. Bovendien ligt het plangebied net tussen de oudste stadskern van Zomergem en een wal/motte. Hierbij kan het plangebied eventueel meer info verschaffen over de volmiddeleeuwse ontwikkeling in dit deel van de stad.

Het landschappelijk bodemonderzoek kon het vermoeden van erosieprocessen bevestigen door een gedeeltelijke of volledige aftopping van het quartaire pakket. Het vermoeden van sporen van middeleeuwse stadsontwikkeling werd ontkracht. Nergens in het plangebied konden sporen van een complexe (antropogene) stratigrafie, geassocieerd met stadskernen, worden waargenomen.

2.2 Waardering archeologische vindplaatsen

Het bureauonderzoek² bracht volgende relevante elementen aan het licht:

- Archeologische resten uit de steentijdperiode zijn zeer onwaarschijnlijk om nog aan te treffen. Aangezien het plangebied gelegen is op de top van een laat tertiaire/vroeg pleistocene opduiking zijn mogelijke resten uit de prehistorie weggeërodeerd. De controleboringen die uitgevoerd werden toonden aan dat de bodem reeds een verstoorde opbouw kent, één boring vertoonde een vrij goed bewaarde ondergrond. De controleboringen werden ingepland deels ingepland op een opgehoogd terrein en zijn dus niet representatief voor het gehele plangebied. Om de toestand van de bodem in te schatten van de rest van het terrein dienen

¹ VAN LAERE 2019

² VAN LAERE 2019

extra boringen geplaatst te worden. Kans op steentijdarcheologie is bestaand, maar wordt eerder laag ingeschat. Verder onderzoek moet hierover duidelijkheid brengen.

- In de directe en ruime omgeving van het plangebied werden archeologische resten uit de metaaltijden aangetroffen. De resten werden aangetroffen aan de flank of net naast de heuveltop, er werden nog geen sporen uit de metaaltijden gevonden op de top zelf. De kans dat deze resten zich binnen het plangebied bevinden is bestaand.
- Op enkele honderden meter van het plangebied werd een Romeinse site aangetroffen die in verband gebracht kon worden met de productie van dakpannen. In de ruimere omgeving werden enkele losse vondsten gedaan. Opnieuw werden deze vondsten gedaan onderaan de heuvel, en nog niet op de top. De kans dat Romeinse sporen aanwezig zijn binnen het plangebied is bestaand.
- In de historische bronnen kent Zomergem reeds een zeer vroege ontwikkeling vanaf de 9^e eeuw. Vanaf de 12^e eeuw was Zomergem een heerlijkheid en breidde de stadskern steeds verder uit waarbij twee hoofdwegen een belangrijke rol speelden. Een van deze hoofdwegen loopt door de huidige Alfons Sifferstraat. Deze straat is eveneens al te zien op de historische kaarten vanaf de 18^e eeuw. Bijgevolg is de kans om middeleeuwse (bewonings)sporen aan te treffen vrij groot binnen het plangebied. Het plangebied is eveneens gelegen tussen een wal/motte en de oude stadskern van Zomergem. Hierbij is er een mogelijke link met de motte en kan het plangebied eventueel meer info geven over de (vol)middeleeuwse ontwikkeling van Zomergem.
- De geografische ligging van het plangebied, de aanwezigheid van sporen uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen in de ruimere omgeving van het plangebied maken dat de aanwezigheid van een archeologische site niet onwaarschijnlijk is

Concluderend kon de volgende verwachting opgesteld worden voor het plangebied:

Het vermoeden opgesteld in het bureauonderzoek van de aanwezigheid van een complexe (antropogene) stratigrafie, geassocieerd met stadskernen, werd weerlegd. De resultaten van het landschappelijke booronderzoek hebben aangetoond dat het plangebied onderhevig is geweest zowel aan erosieprocessen als aan antropogene verstoring, gelinkt aan de huidige en vroegere bebouwing in het plangebied. De combinatie hiervan zorgt ervoor dat, ondanks de aanwezigheid van een intact AC-profiel, het aantreffen van *in situ* bewaarde archeologie heel laag is. er bestaat een heel reële kans dat de aanwezige archeologie volledig of gedeeltelijk is weggespoeld ten gevolge van erosieprocessen, mogelijk gestart vanaf het neolithicum. Archeologische waarden die ondanks deze processen bewaard zouden zijn gebleven, zijn in latere perioden vermoedelijk verstoord/vernietigd bij de aanleg/afbraak van de huidige en vroegere bebouwing in het plangebied.

De verwachting op de aanwezigheid van archeologie, zowel voor steentijd, metaaltijden, Romeinse periode en (post-)middeleeuwen kan hierdoor voor het volledige plangebied worden bijgesteld van middelhoog tot hoog naar onwaarschijnlijk. Verder (voor)onderzoek is dan ook niet aangewezen.

2.3 Impactbepaling

In de archeologienota 'Lievegem Sifferhof'³ (AN ID11360) werd gesteld dat de geplande werken een impact hadden op het eventueel aanwezige archeologische erfgoed. Na het uitvoeren van het landschappelijk booronderzoek moet dit worden aangepast. Uit de resultaten van de uitgevoerde boringen bleek namelijk dat er in de gehele onderzochte advieszone sprake is van sterke tot volledige

³ VAN LAERE 2019

erosie van het quartaire pakket. Hierdoor is er een heel reële kans dat eventueel aanwezige archeologische erfgoed verstoord en/of verdwenen is, waardoor de geplande werken geen impact meer zullen hebben.

2.4 Bepalingen van de maatregelen

2.4.1 Kennispotentieel verder (voor)onderzoek

De resultaten van het landschappelijk booronderzoek hebben aangetoond dat het plangebied onderhevig is geweest aan erosieprocessen en menselijke verstoring onder de vorm van bebouwing. De sterke tot volledige erosie zorgt ervoor dat, ondanks de aanwezigheid van een intact AC-profiel, het aantreffen van intacte *in situ* bewaarde archeologie heel laag is. Er bestaat een heel reële kans dat de aanwezige archeologie volledig of gedeeltelijk is weggespoeld ten gevolge van de aanwezige erosieprocessen, mogelijk gestart vanaf het neolithicum. Archeologische waarden die ondanks deze processen bewaard zouden zijn gebleven, zijn in latere perioden vermoedelijk verstoord/vernietigd bij aanleg en/of afbraak van de aanwezige bebouwing.

De verwachting op de aanwezigheid van archeologie, zowel uit de steentijd, als uit de metaaltijden, de Romeinse periode en de (post-)middeleeuwen kan hierdoor voor het volledige plangebied worden bijgesteld van zeer laag tot onwaarschijnlijk.

2.4.2 Volledigheid van het (voor)onderzoek

Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek⁴ is er voldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. Verder vooronderzoek is niet aangewezen.

⁴ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3